

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Bc. Ondřej Čáp

Vývoj školství v Nezamyslicích

Olomouc 2018

Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracoval samostatně a použil jsem pouze materiál uvedený v seznamu použité literatury a pramenů.

V Nezamyslicích 19. dubna 2018

.....

Ondřej Čáp

PODĚKOVÁNÍ

Za vedení a obrovskou vstřícnost chci upřímně poděkovat především vedoucímu mé bakalářské práce, Mgr. Pavlovi Neumeisterovi, Ph.D. a Mgr. Evě Dvořákové Kaněčkové, Ph.D.

Rovněž chci poděkovat za toleranci a pochopení při tvorbě této práce své rodině.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá vývojem škol a školství v městysi Nezamyslice na Hané, od písemně doložených počátků až po současnost. Hlavní část se věnuje vývoji škol od školy triviální až po současnou devítiletou základní školu. Dále se práce snaží vykreslit úroveň vzdělávání na linii státního a obecního vzdělávání a na linii církevního školství od konce 19. století až do poloviny 20. století na příkladu paralelně koexistující české obecné školy a školy klášterní. Práce se snaží zachytit významné historické mezníky, které se týkají školství a jeho proměn, od počátků až po současnost.

Klíčová slova:

Nezamyslice na Hané, vzdělání, škola, školství, historie, církevní škola, klášterní škola, mateřská škola, základní škola, obecná škola, proměny školství, školská reforma, žáci, kroniky.

ABSTRACT

This Thesis deals with development of schools and education in cityys Nezamyslice na Hané, from documented beginnings to the present. The main part is dedicated to the development of schools, from the trivial school to the current nine-year elementary school. Furthermore, this thesis tries to described the norm of education on the line of state and municipal education and on the line of ecclesiastical education from the end of the 19th century until the middle of the 20th century on the example of the parallel coexisting czech primary school and convent school. This thesis tries to capture important historical milestones that concern of education and its changes, from the beginning to the present.

Keywords:

Nezamyslice na Hané, education, school, history od education, convent school, kindergarten, elementary school, primary school, transformation of education, school reform, pupils, chronicles.

Obsah:

Úvod	7
1 Nezamyslice na Hané.....	10
1.1 Základní informace o obci.....	10
1.2 Stručná historie obce	11
2 Dějiny školství a škol v Nezamyslicích.....	14
2.1 Vzdělávání v Nezamyslicích v letech 1672 až 1803.....	14
2.2 Školy v letech 1803 až 1930.....	16
2.3 Léta 1931 až 1945	18
2.4 Školství v Nezamyslicích v letech 1945 až 1989.....	19
2.5 Základní a mateřská škola v letech 1989 až 2017.....	22
2.6 Současnost	23
3 Církevní škola sester Kongregace sv. Hedviky	24
3.1 Příčiny příchodu sester Kongregace sv. Hedviky do Nezamyslic	24
3.2 Kongregace v Nezamyslicích od roku 1877, první spory	24
3.3 Klášterní škola v letech 1890 až 1920.....	25
3.4 Léta 1920 až 1939	27
3.5 Od okupace po konec 2. světové války, definitivní zrušení klášterních škol Kongregace sester sv. Hedviky v Nezamyslicích	28
4 Školní rady, správa škol v Nezamyslicích.....	30
4.1 Obecný vývoj	30

4.2	Školní rady v Nezamyslicích.....	31
5	Základní umělecká škola v Nezamyslicích na Hané	33
5.1	Stručná historie.....	33
5.2	Současnost	34
	Závěr	35
	Seznam použitých zkratk.....	38
	Seznam použitých pramenů a literatury	39
	Přílohy	40

Úvod

„*Dílnami lidskosti a poznání by měly být všechny školy.*“

Jan Ámos Komenský¹

Ačkoliv se uvedený citát může jevit jako jakési klišé, mám v rámci svého povolání stejnou touhu. Ke svému pracovišti, Masarykově základní a mateřské škole v Nezamyslicích, jsem si vytvořil blízký vztah.

Před pěti lety jsem se oženil, přistěhoval do obce Dřevnovice a současně získal zaměstnání jako pedagog ve velmi blízké obci Nezamyslice na Hané. Jelikož je náplní mé práce nejen vzdělávat žáky a učit je poznávat, ale vzdělávat také sám sebe, začal jsem se o historii budování škol a školství v Nezamyslicích na Hané zajímat hlouběji. Dílnou poznání se mi tak stalo mé vlastní pracoviště, potažmo jeho historie zprostředkovaná prameny ve školním a obecním archivu. Pouhý zájem vystřídalo hlubší bádání zejména z toho důvodu, že vývoj školství a škol zde nebyl, dle mého názoru, zcela standartní, jako tomu je v širším okolí této obce, popřípadě na většině území České republiky. Tyto mé poznatky mě přivedly k myšlence zprostředkovat získané informace na toto téma širší čtenářské obci rozsáhlejší formou, než jsou uveřejněné články místních pamětníků a badatelů, tedy v podobě bakalářské práce.

Ve své práci se zaměřuji na dva základní cíle. Prvním je poskytnout souhrnný popis vývoje školství a škol v Nezamyslicích od počátku po současnost. Důvod je nasnadě - k dějinám budovaných škol a struktuře školství v Nezamyslicích dosud nevyšla žádná souvislá práce. Bylo vydáno jen několik krátkých článků v místním zpravodaji městyse Nezamyslice s názvem *Hvězdička*² a ve zpravodaji místní římskokatolické farnosti s názvem *Rosa*,³ které se navíc těmito tématy zabývají pouze okrajově. Za výraznější zmínku stojí pouze publikace Bohumila Outraty s názvem

---

¹ HLŮZOVÁ, Vlasta. *Mlha před námi, mlha za námi: (naše školství v zrcadle historie)*. Šternberk: Město Šternberk, 2012, s. 2.

² konkrétně se jedná o tři články v roč. 3/2005, 1/2008 a 3/2014.

³ zde konkrétně dva články z let 2010 a 2015 (bez ročníkového označení).

Nezamyslice a místní část Těšice 1276 – 2006, vydaná k 730. výročí založení obce. Tato obsahuje mimo jiné přímo kapitolu věnující se historii škol v Nezamyslicích a přilehlých obcích.⁴

Druhým cílem je pak porovnat úroveň škol, dá-li se to tak říci, na běžné linii státního (obecního) vzdělávání a na linii církevního školství od konce 19. století až do poloviny 20. století. Právě koncem 19. století vznikla v tehdejší obci Nezamyslice situace typická spíše pro místa s větší aglomerací, jako jsou okresní a krajská města, kdy vedle sebe paralelně existovala škola národní a církevní. Práce se tak snaží mimo jiné poukázat na rozdílnou úroveň těchto dvou typů škol; poukázat na společné a rozdílné přístupy ke vzdělávání, které vznikly důsledkem národnostních rozdílů mezi místními obyvateli a do Nezamyslic umístěnými, převážně německy mluvícími řádovými sestrami z Pruska, současného Polska.

Třetím, doplňujícím cílem práce, je snaha popsat vznik a vývoj nezamyslické pobočky Základní umělecké školy Němčice nad Hanou a poukázat tak význam umělecké tvorby v obci.

Jak již bylo uvedeno výše, dostupných pramenů ke splnění vytyčených cílů není mnoho. Mimo několik krátkých článků již zmiňovaného nezamyslického obecního periodika *Hvězdička* a periodika nezamyslické římskokatolické farnosti *Rosa* byla více využita jen publikace Bohumila Outraty *Nezamyslice a místní část Těšice 1276 – 2006*.

Jako cenné prameny informací byly nejvíce využity obecní a farní kroniky, přičemž obecní kroniky jsou převážně uloženy v Obecním archivu Nezamyslice, farní kroniky se nacházejí uložené částečně ve Farním úřadě v Nezamyslicích, částečně ve Státním okresním archivu v Prostějově a v Olomouci.

Významným pramenem pro tuto práci se také staly školní kroniky Národní školy Nezamyslice, kroniky Masarykovy základní školy a všechny kroniky této školy, či škol navazujících, vedené do současnosti.

---

⁴ OUTRATA, Bohumil. *Nezamyslice a místní část Těšice: 1276-2006*. Nezamyslice 2006. ISBN 80-239-7290-1. s. 137-145.

K problematice působení ženské katolické církevní Kongregace sester svaté Hedviky nejen v Nezamyslicích byla využita velmi kvalitní diplomová práce Marie Františky Süsenbekové s názvem *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*,⁵ logicky pak zejména pasáže týkající se přímo jejich edukační činnosti v Nezamyslicích.

Dalším zdrojem informací k dané problematice mé bakalářské práce se stala odborná literatura. Zde byla využita především publikace Karla Rýdla *K vývoji správy a řízení školství v českých zemích I. (1774 – 1989)*,⁶ publikace Jiřího Rajmunda Tretery s názvem *Stát a církev v České republice*,⁷ publikace Círky a české školství od Záboje Horáka⁸ a mnoho dalších publikací věnujících se školské správě a jejímu vývoji od reforem Marie Terezie a Josefa II. až po současnost, uváděných povětšinou v této práci také ve formě citací či odkazů.

V neposlední řadě byly využity informace získané ústně od místních amatérských badatelů a rodáků Jana Foltýna a Bohumila Outraty, kteří se dějinám obce Nezamyslice a okolí věnují dlouhodobě; v případě Bohumila Outraty i v podobě několika samostatně vydaných publikací.

Nelze také opomenout internetové zdroje, které ale budou použity pouze pro orientační přehled, například v místopisu obce, nebo pro složitou dostupnost originálních dokumentů, v případě školských zákoníků v elektronické podobě.

---

⁵ SÜSENBKOVÁ, Marie Františka. *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Teologická fakulta.

⁶ RÝDL, Karel. *K vývoji správy a řízení školství v českých zemích I.: (1774-1989)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 978-80-7395-322-5.

⁷ TRETERA, Rajmund Jiří. *Stát a církev v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. Právo (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-707-4.

⁸ HORÁK, Záboj. *Círky a české školství: právní zajištění působení církví a náboženských společností ve školství na území českých zemí od roku 1918 do současnosti*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3623-5.

1 Nezamyslice na Hané

1.1 Základní informace o obci

Městys Nezamyslice na Hané se nachází na územním celku Morava v Olomouckém kraji, v bývalém okrese Prostějov. Leží asi 25 kilometrů jižně od Prostějova, v nadmořské výšce 204 m. n. m. na trase Prostějov – Vyškov a Kroměříž - Vyškov.⁹ Městys je tvořen převážně rovinou, kterou přímo protéká řeka Haná. Součástí městyse je obecní územní celek s názvem Těšice.

Nezamyslice patří mezi významné železniční uzly, ležící na trati Brno – Přerov a Brno - Olomouc. Poloha obce je výhodná z hlediska dostupnosti pro osoby pracující nebo studující ve větších městech, jako je Brno či Olomouc.

Žije zde přibližně 1500 obyvatel.¹⁰ Od 10. října 2006 obec užívá status městyse.¹¹

Mezi důležité instituce a orgány, nacházející se v této obci, patří Úřad městyse Nezamyslice, dále Masarykova základní škola a mateřská škola Nezamyslice, Základní umělecká škola Němčice - pobočka Nezamyslice, zdravotní středisko a pošta.

Z pamětihodností a institucí duchovní správy stojí za zmínku především římskokatolický kostel svatého Václava, fara římskokatolické farnosti Nezamyslice, kaple Panny Marie Pomocnice a nezamyslický zámek, pozdější klášter, který je v současné době přebudován na Domov Na Zámku pro lidi s mentálním postižením.

---

⁹ *Obec Nezamyslice* [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Nezamyslice>. [cit. 10. 4. 2018].

¹⁰ *Český statistický úřad - počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2017*. Praha. 28. dubna 2017 [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112017>. [cit. 5. 3. 2018].

¹¹ *Rozhodnutí č. 8 předsedy Poslanecké sněmovny, k stanovení obcí městy a městysí, Miloslav Vlček, 10. října 2006* [online]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?C=8&T=k2006psp5r>. [cit. 5. 3. 2018].

1.2 Stručná historie obce

Podle archeologického průzkumu na území obce existovalo osídlení již v 9. století.¹²

První písemná zmínka pochází z roku 1276, kdy je obec zmiňována pod názvem Nezamislitz v majetku šlechtice Budislava z Nezamyslic.¹³ Další písemné zmínky se pak objevují v roce 1279 a 1283, opět v majetkovém soupisu šlechtického rodu psaného z Nezamyslic.¹⁴

Panství, včetně přilehlých osad, několikrát změnilo v průběhu 13. a 14. století majitele, kdy bylo od roku 1383 dlouhodoběji ve vlastnictví Augustiniánského řádu z Lanškrouna. Obec prospívala a roku 1455 pak rozhodnutím opata Ondřeje získává privilegium zrušení robotní povinnosti.¹⁵

Během třicetileté války a bezprostředně po ní zaznamenává obec a přilehlé statky velký úpadek. Dochází k velkému úbytku obyvatel, ostatně stejně jako v jiných částech českých zemí.

V roce 1701 je v obci vybudován současný kostel svatého Václava, který byl v roce 1764 propojen s místním zámekem, dostavěným téhož roku. Augustiniánský řád vlastnil obec a zámek do roku 1784, kdy dochází opět k častějšímu střídání majitelů. Významným počinem je výstavba první budovy školy, otevřené roku 1803.¹⁶

Od roku 1848 je obec vedena obyvateli jako samosprávný celek, zatímco zámek, kostel a fara mění opakovaně majitele z řad vrchnosti. Ty se pak stávají v roce 1871 majetkem olomouckého arcibiskupství, kdy roku 1876 poměrně zchátralý zámek

---

¹² Archeologický průzkum v části obce proveden v průběhu výkopových prací na území současné benzinové stanice AGIP v roce 1999 Mgr. Čeňkem Čižmářem. Byla potvrzena přítomnost Slovanů na území obce již v 9. století. Protokol dostupný v obecním archivu Nezamyslice.

¹³ Obecní kronika obce Nezamyslice, nestránkováno.

¹⁴ OUTRATA, Bohumil. *Nezamyslice a místní část Těšice: 1276-2006*. Nezamyslice 2006. ISBN 80-239-7290-1. s. 8.

¹⁵ Farní kronika farnosti Nezamyslice. Nestránkováno.

¹⁶ Státní okresní archiv (SOKA) Prostějov, fond *Národní škola Nezamyslice, inv. č. 233. Kronika 1803 – 1825*. Nestránkováno.

propůjčuje k užívání olomoucký arcibiskup Friedrich Fürstenberg příchozím řádovým sestrám Kongregace svaté Hedviky, kteří jej zvelebují a přestavují pro své potřeby.¹⁷

S rozvojem železniční dopravy se z Nezamyslic na konci 19. století stává důležitý železniční uzel, díky kterému výrazně roste počet obyvatel a nových usedlostí v obci a okolí, přesto si obec udržuje po celou dobu výrazně zemědělský charakter.

Roku 1907 byl obci výnosem císaře Františka Josefa I. udělen status městyse.¹⁸

Rozvoj obce byl, stejně jako jinde, citelně zasažen první světovou válkou. Naopak nového rozkvětu dosáhla obec za první republiky. Bylo vystavěno hřiště, kulturní sál a nová budova školy. Vzkvétání městyse opět utlumila druhá světová válka a také odchod více než 300 lidí do vybydleného pohraničí.

Městys byl v letech 1948 až 1989 silně poznamenán, v negativním, ale i pozitivním slova smyslu, komunistickým režimem. Změna soukromého zemědělství na družstevní se neobešla bez vynuceného zabavování polností a usedlostí a násilného zániku fungujících řemesel a řemeslných dílen v obci. Na druhou stranu se obec modernizuje a v rámci kolektivizace vznikají nová pracovní místa v zemědělském družstvu; roste tedy utěšeně i počet obyvatel. Nastává úbytek v počtu členů a ve fungování některých „nežádoucích“ organizací, jako je například Skaut a Sokol, řady členů posiluje naopak sbor dobrovolných hasičů a Pionýr. Výstavby zdravotního střediska, mateřské školy, obchodního centra, veřejného osvětlení a úspěšné dokončení dalších projektů měly zřejmě vliv na udělení titulu Vzorná obec okresu Prostějov v roce 1985.¹⁹ Ještě před listopadovou revolucí, konkrétně v březnu 1989, byla slavnostně otevřena přístavba budovy školy, dnes značena jako budova B.

V letech 1990 až 2018 se obec dále rozvíjí, tentokrát již v uvolněnějším duchu nového demokratického režimu. Po stavební stránce se v obci konaly zejména údržbové a rekonstrukční práce na komunikacích a budovách. Byl přestavěn kulturní dům ve větší sportovně-relaxační centrum, sjednocením střechy prošla změnou také

¹⁷ SÜSENBEKOVÁ, Marie Františka. *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Teologická fakulta. s. 37.

¹⁸ *Dekret Františka Josefa I.* Archiv obce Nezamyslice. Netříděno.

¹⁹ OUTRATA, Bohumil. *Nezamyslice a místní část Těšice: 1276-2006*. Nezamyslice 2006. ISBN 80-239-7290-1. s. 10.

budova základní školy. Roku 2000 získává obec titul Vesnice roku v Olomouckém kraji.²⁰

V roce 2006 získává obec opět status městyse. Roku 2010 byla otevřena nová mateřská škola.²¹

Vhodná poloha obce a finančně dostupnější automobilová doprava měly vliv na růst výstavby rodinných domů a zvyšování populace obce. Mezi významnější stavební počiny pak určitě patří výstavba třetí budovy školy, slavnostně otevřené v září roku 2017.

---

²⁰ Kronika obce Nezamyslice. Nestránkováno.

²¹ *Rozhodnutí č. 8 předsedy Poslanecké sněmovny, k stanovení obcí městy a městysí, Miloslav Vlček, 10. října 2006.* Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?C=8&T=k2006psp5r>. [cit. 5. 3. 2018].

2 Dějiny školství a škol v Nezamyslicích

2.1 Vzdělávání v Nezamyslicích v letech 1672 až 1803

Dle dochovaných pramenů pochází první zmínka o základním vzdělávání v obci Nezamyslice z roku 1679.²² Ve farní matrice se objevuje zápis o narození Veroniky, dcery místního rektora²³ Jakuba Brodského. První zápis ve farní kronice, kterou vedl právě Jakub Brodský, pak také uvádí: „...školy tehdá nebylo, ale měla se stavěti. Rehtor nemaje platu určitého, ...najímaný je dle možností.“²⁴ Nicméně František Peřinka v *Místopisu Vlastivědy moravské* dokonce uvádí: „...školy vzpomíná se už roku 1679, ač zajisté zde byla již před třicetiletou válkou, kterou šťastně přežvala.“²⁵ Je tedy možné, i když nevíme, z jakého zdroje Peřinka vychází, že vzdělávání v Nezamyslicích probíhalo již od počátku 17. století. Vznik a existence takového typu školy nazývané dětinské (malé, nízké, ...) byla zřejmě za tím účelem, aby se žáci, za drobný naturální či finanční příspěvek, naučili základům čtení, psaní a především počítání pro rozvoj jednotlivých řemesel v obci.

Další zmínku o školní budově máme z roku 1700, kdy byla pro rektora Filendu určena budova naproti současnému úřadu městyse Nezamyslice.²⁶ Není jisté, zda byla budova k tomuto účelu přímo nově postavena či pouze již stojící zakoupena. Nacházel se zde byt rektora a jedna společná třída pro všechny docházející žáky.

Je důležité si uvědomit, že do první školské reformy roku 1774, a tedy i zavedení školské docházky a stanovení základních pravidel, neexistoval jednotný postup pro vedení škol. Tomuto napomáhal i fakt, že vzhledem k národnostní pestrosti celé habsburské monarchie bylo školství ponecháváno zcela v kompetenci zemských úřadů, což vedlo k vytváření různých úrovní školství v jednotlivých zemích monarchie a velké míře nejednotnosti.²⁷

---

²² Farní matrika farnosti Nezamyslice. Nestránkováno.

²³ starší označení užívané pro učitele, řídícího učitele či vychovatele

²⁴ Farní kronika farnosti Nezamyslice 1679 – 1701. Nestránkováno.

²⁵ PEŘINKA, František Václav. *Vlastivěda moravská*. Brno, 1930. s. 171.

²⁶ Farní kronika farnosti Nezamyslice 1679 – 1701. Nestránkováno.

²⁷ RÝDL, Karel. *K vývoji správy a řízení školství v českých zemích I.: (1774-1989)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 978-80-7395-322-5. s. 7.

Po dalších téměř sto let nemáme v Nezamyslicích žádné bližší záznamy o existující a fungující škole, nicméně evidujeme matriční záznamy dětí rectorů a vyplácené dávky v naturáliích rectorovi za zpěv a hraní při mších. Ty tak dokazují, že vzdělávání probíhalo i nadále, i když pravděpodobně stále ne ve vlastní, přímo k výuce zakoupené či postavené budově.

Náplní triviální školy v Nezamyslicích bylo, jak její název napovídá, naučit děti základům čtení, psaní a počítání, doplněné výukou náboženství a seznámení s péčí o hospodářství a řemesla. Vizitace prováděl povětšinou církevní hodnostář, který zodpovídal zejména za správnost výuky náboženství. V Nezamyslicích do zavedení školské reformy roku 1869 provedl několikrát vizitaci i sám olomoucký arcibiskup, a to většinou při příležitosti udělování svátosti biřmování.²⁸

Za kanovníka Josefa Lichnovského došlo ke stavbě fary a přestavbě kostela. Při té příležitosti se dochoval písemný záznam toho, že byla zahájena také výstavba první budovy školy, která sloužila zároveň jako byt vyučujícího.²⁹ Ta byla dokončena roku 1803 a stála vedle současné fary, přibližně uprostřed obce. Jednalo se o školu jednotřídní; zmiňován je i pomocný učitel, který rectorovi, jako řídicímu učiteli, vypomáhal s výukou. Ten ve škole přímo nebydlel.

Výstavba školy jistě souvisela s reformou školství Marie Terezie a zavedením školní docházky v roce 1774,³⁰ kdy jsou zakládány nové školy nebo podporovány již školy existující, ve farních obcích nazývané triviální, jak bylo zmíněno výše.

Docházka byla de facto povinná, ale ne striktně hlídána a dodržována kontrolními (zemskými) úřady. Dohled stále vykonávala spíše církev. Přesto se v Nezamyslicích, stejně jako jinde, logicky počítalo s rostoucím počtem žáků. Zápis z roku 1832 uvádí celkem 34 docházejících dětí, z toho 11 přímo z Nezamyslic, zbylý počet z okolních obcí.³¹ Na jednotřídní výuku to byl poměrně vysoký počet žáků,

---

²⁸ *Farní kronika farnosti Nezamyslice*. Nestránkováno.

²⁹ Zemský archiv v Opavě (ZAO), pobočka Olomouc, fond *Lichnovský. Korespondence*. Nestránkováno.

³⁰ *Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech c. k. dědičných zemích. Theresianisches Gesetzbuch, No. 1629*. Dostupné z: <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=tgb&datum=1776&page=117&size=37>. [cit. 24. 2. 2018].

³¹ *Schulmatrik der Nesamislitzer Pfarrschirle verlagt im Jahre 1832*. Obecní archiv Nezamyslice. Netříděno.

proto dochází ke zrušení bytu učitele³² a využití těchto prostor pro rozšíření výuky na (alespoň) dvoutřídní.

2.2 Školy v letech 1803 až 1930

Kapacita a stav školy se stále přibývajícím žáky přestala brzy opět vyhovovat. V roce 1863 byla opět v blízkosti stávající školy a fary postavena budova nová, která zahrnovala nejenom dvě třídy v patře, ale také v přízemí dva byty - byt pro učitele a řídícího učitele. Poprvé se v ní učilo v roce 1863.³³

K největší změně ve vývoji nejen nezamyslického školství došlo vydáním zákona, nazývaného Hasnerův, 14. května 1869 *O školách národních*,³⁴ který mimo jiné zavádí povinnou školní docházku pro mládež od šesti do čtrnácti let. Díky tomu, že okolní obce Mořice a Dřevnovice zahájily stavbu vlastních škol, nedošlo k okamžitému naplnění kapacity nedávno otevřené budovy. Označení triviální škola je změněno na školu obecnou.

Obecné školy měly za cíl vychovat děti jak v oblastech triviálního poznání, tak již ve znalostech reálií, geometrie, zpěvu, tělocviku a náboženství.³⁵ Zavedením nového školského zákona dochází k částečné sekularizaci školství, kdy má vizitace provádět již striktně inspektor zemského školního úřadu a ne duchovní pověřenec. V Nezamyslicích nicméně provádí vizitace současně i kněz či vyšší zástupce kléru, který pravidelně kontroluje alespoň výuku náboženství.³⁶

---

³² SOKA Prostějov, fond *Národní škola Nezamyslice*, inv. č. 233. *Kronika 1826 – 1863*. Neustránkováno.

³³ *Kronika obce Nezamyslice*. Neustránkováno.

³⁴ VÁŇOVÁ, R. *Vývoj počátečního školství v českých zemích*, 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. s. 165.

³⁵ RÝDL, Karel. *K vývoji správy a řízení školství v českých zemích I.: (1774-1989)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 978-80-7395-322-5. s. 8.

³⁶ jednotlivé zápisy vizitací ve farních a obecních kronikách

Hasnerův zákon také určuje složit zkoušku učitelské způsobilosti. K těmto zkouškám bylo často využíváno metodiky Bernarda Bolazana, Karla Slavoje Amerlinga a Gustava Adolfa Lindnera.³⁷

K roku 1890 je situace v nezamyslické škole opět kapacitně neúnosná. Navštěvuje ji 172 žáků vyučovaných stále ve dvou třídách.³⁸

Téhož roku proto proběhla jednání školní rady, která v čele s ředitelem Janem Jandou neúspěšně žádala vedení obce Nezamyslice, vedení spádových obcí a římskokatolickou farnost a o finance na výstavbu či alespoň přístavbu školy.³⁹ Po neúspěšné žádosti se Janda stěhuje ze školy do obecního domu, ruší v budově postupně oba byty učitelů a mění je na třídy, takže vzniká čtyřtřídní škola. Problém s nedostačující kapacitou je tak na nějakou dobu zažehnán. Vzdělávání dívek v ručních pracích bylo zajištěno přijetím učitelky - ženy, čímž se rozšířil pedagogický sbor o dalšího člena.

V roce 1908 byly císařským výnosem zrušeny úlevy pro žáky 7. a 8. ročníků, kteří mohli být uvolněni například na zemědělské práce. Problémem se tak opět stala nedostačující kapacita školy. Opětovný pokus Jana Jandy o prosazení přístavby, která by alespoň částečně ulevila přetěžovaným třídám, obecní radou znovu neprošel. Během první světové války, logicky pro jiné starosti, pak nebyl ani podáván návrh. Když pak byly v roce 1921 a 1922 výnosem Zemské školní rady zrušeny veškeré úlevy ve výuce vyjma stanovených prázdnin a dnů volna,⁴⁰ problém kapacity eskaloval. Janda se snažil prosadit myšlenku postavení obvodní měšťanské školy, na které se budou finančně podílet spádové obce. V jednáních nebyl úspěšný zejména z toho důvodu, že okolní obce měly již vybudovány své vlastní malotřídní školy

---

³⁷ MIKULČÁK, Jiří. *Nástin dějin vzdělávání v matematice. Školy v českých zemích do roku 1918*. Praha, 2010. ISBN 978-80-7378-112-5. s. 8.

³⁸ SOKA Prostějov, fond *Národní škola Nezamyslice, inv. č. 233. Kronika 1877 – 1930*. Neustránkováno.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Zákon z 13. července 1922, č. 226 Sb. z. a n., jímž se mění doplňující zákony o školách obecních a občanských. (KŘIVÁNEK, J. *Příručka zákonů, nařízení a předpisů o národním školství v Republice československé*. 1924).

a v obci Nezamyslice v té době existovala klášterní škola měšťanského typu sester Kongregace sv. Hedviky.⁴¹

Teprve roku 1925 se podařilo, bohužel již bez zesnulého iniciátora Jana Jandy, školské radě v čele s ředitelem Vojtěchem Grossmanem prosadit návrh na výstavbu nové školy. Vypracované plány výstavby a stavba samotná ale byly zdoluhavými jednáními odloženy. Dokonce roku 1929, kdy získala klášterní církevní škola privilegium tzv. školy s veřejným právem, byla výstavba s připraveným pozemkem, plány a rozpočtem, Zemskou školní radou zamítnuta.⁴²

Až teprve roku 1930, po důrazném prokázání potřebnosti nové budovy, došlo k zahájení výstavby pětileté budovy pro spádové obvody, dnes nazývané budova A. Výstavba Masarykovy školy v podobě, jak ji známe dnes, proběhla vcelku rychle, a to mezi 5. květnem 1930 a kolaudací 29. srpna 1931. Celkové náklady na výstavbu, jak uvádí vzorně vedený stavební deník výdajů, činily 1 260 358,- korun.⁴³ Školu navštěvuje 144 žáků, převážně z Nezamyslic a Těšic.

2.3 Léta 1931 až 1945

V letech 1931 až 1933 je výrazně doplněna školní knihovna, zejména o svazky určené pedagogům.⁴⁴ V roce 1932 byly k nové škole přistaveny bytové jednotky pro ředitele, učitele, školníka a také kanceláře pro obecní úřad.⁴⁵ Až do vyhlášení mobilizace a zřízení Protektorátu Čechy a Morava nedošlo k výraznějším změnám jak v pedagogickém sboru, tak ve vedení obce. Ještě v lednu roku 1939 stihla obecní rada Nezamyslic požádat o zřízení mateřské školy, kteréžto žádosti bylo vyhověno a 30. března 1939 byla v části nové budovy vytvořena třída pro 30 dětí předškolního věku.⁴⁶

---

⁴¹ Více viz kapitola 3 této bakalářské práce.

⁴² SOKA Prostějov, fond *Národní škola Nezamyslice*, inv. č. 233. *Kronika 1877 – 1930*. Nestránkováno.

⁴³ Archiv Masarykovy základní školy a mateřské školy v Nezamyslicích. *Stavební deník 1930 - 1931*. Netříděno.

⁴⁴ Tamtéž. *Školní kronika 1931 – 1945. Soupis školní knihovny*, s. 25.

⁴⁵ *Kronika obce Nezamyslice*. Nestránkováno.

⁴⁶ Tamtéž.

Německá okupace zasáhla nejen do života občanů, ale i pedagogů a žáků, zásahy především do formy a obsahu výuky. Nedávno rozšířená knihovna je náhle zredukována o „nevhodné“ knihy a materiály, učebnice jsou upravovány, texty nehodící se okupačnímu Německu a jeho ideologii odstraňovány a přelepovány. Masarykova škola se přejmenovává na Obecnou školu Nezamyslice. Je zavedena nová kronika, staré jsou zapečetěny a pedagogové musí doložit árijský původ a zdatnost v němčině.⁴⁷

Až na zásahy do národní identity přežily vzdělávání a škola v Nezamyslicích vcelku bez úhony. Běžné vyučování však probíhalo od října roku 1943 v sokolovně, klášterní škole a v okolních školách, protože rozhodnutím nového vedení školství z Prahy byla budova Masarykovy školy nuceně vyklizena a vytvořen Wehrtüchtigungslager – tábor vojenské zdatnosti – pro mladé německé hochy. Tento tábor sloužil pro krátký výcvik německého dorostu před nasazením na východní frontu. Zaniká odchodem cvičenců a německých jednotek v dubnu roku 1945.⁴⁸

2.4 Školství v Nezamyslicích v letech 1945 až 1989

Po osvobození Nezamyslic sovětskými vojsky a následně během letních prázdnin se situace kolem vzdělávání žáků pomalu navracela do předválečné podoby, ovšem s dvěma výjimkami – církevní klášterní škola byla rozhodnutím Okresního úřadu Prostějov zrušena, řádové sestry jsou nuceny k odchodu do Německa a do prostor kláštera byla nastěhována a následně v nich provozována mateřská škola.⁴⁹

Masarykova škola tak přebírá status jediné měšťanské a obecné školy pro obec a obce spádové. Ve školních letech 1946 – 1947 a následně 1947 – 1948 je počet docházejících žáků velmi nízký, zejména z důvodu odstěhování často celých rodin

---

⁴⁷ Archiv Masarykovy základní školy a mateřské školy v Nezamyslicích. *Školní kronika 1931 - 1945*. Neustránkováno.

⁴⁸ Archiv Masarykovy základní školy a mateřské školy v Nezamyslicích. *Školní kronika 1945 - 1968*. Neustránkováno.

⁴⁹ OUTRATA, Bohumil. *Nezamyslice a místní část Těšice: 1276-2006*. Nezamyslice 2006. ISBN 80-239-7290-1. s. 142.

do pohraničí. Na pozici ředitele nastupuje Otakar Nop, který řeší zejména nevyhovující hygienické podmínky v klášterní budově a obnovu či doplnění inventáře a knihovny školy.

Léta 1948 až 1989 jsou, samozřejmě stejně jako dějiny Československa obecně, stigmatizovány ustaveným komunistickým režimem. Politický převrat v únoru 1948 se projevil jak ve změnách na pozicích vedení obce, tak i školy. Ředitel Nop „odchází“ do důchodu, na jeho místo nastupuje učitelka Blažena Vilímková. Jako politicky nežádoucí je donucena k odchodu učitelka Naděžda Foltýnová.

Zápisy v kronice obsahují po dlouhá desetiletí plno informací o boji za světový mír, intervenci proti „klerikalismu“, jmenné výpisy žáků navštěvujících náboženství na místní faře či některé posudky „nezpůsobilých“ žáků před jejich ukončením základní školní docházky. Pečlivě jsou vedeny také zápisy o průběhu oslav svátků míru a osvobození Rudou armádou. Opět se čistí knihovna od „nevhodných“ děl nevyhovujících autorů, tentokrát nevyhovující komunistickému režimu. V Nezamyslicích mizí z budovy i zápisů název „Masarykova“ škola. V tomto roce je také založen pionýrský oddíl a odstraňují se definitivně kříže z učeben.⁵⁰

Roku 1948 byl vydán nový *Zákon o jednotné škole*,⁵¹ který stanovil devítiletou povinnou školní docházku, čtyřleté střední školy a nový obsah učiva. Školský zákon z roku 1948 tak určil směr českého školství k deformované podobě výchovy a vzdělávání s ideologickým obsahem. Přijetí zákona o jednotné škole a vydání nových učebních osnov v roce 1948 představovalo zásadní obrat v budování českého poválečného školství. Původní záměr byl navázat na předválečný stav a na reformu školství ze 30. let 20. století, k čemuž nedošlo. Situaci posílil nový školský zákon, přijatý v roce 1953.⁵² Tímto zákonem došlo po vzoru SSSR k redukci povinné docházky o jeden rok a také střední školy byly pouze tříleté (jedenáctiletky). Preferovány byly odborné a učňovské školy, které produkovaly novou „dělnickou

---

⁵⁰ Archiv Masarykovy základní školy a mateřské školy v Nezamyslicích. *Školní kronika 1945 - 1968*. Neustránkováno.

⁵¹ *Zákon č. 95/1948 Sb. ze dne 21. dubna 1948 o základní úpravě jednotného školství* [online] Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/sbirka/1948/sb38-48.pdf>. [cit. 2018-03-09].

⁵² *Zákon č. 31/1953 Sb. ze dne 24. dubna 1953 o školské soustavě a vzdělávání učitelů* [online] Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/sbirka/1953/sb18-53.pdf>. [cit. 2018-03-09].

inteligenci“. Školský systém byl podřízen ideové kontrole Komunistické strany Československa.

Školní kroniky ovšem naštěstí obsahují z tohoto období i údaje objektivní a faktografické. Například to, že od roku 1953 je v Nezamyslicích zavedena funkce zástupce ředitele a hospodářky školy. Dochází k dalším stavebním úpravám školy. V celé škole je v roce 1968 instalováno nové ústřední topení, V roce 1969 byl v budově zrušen byt školníka a jedna třída a tyto předělány na školní stravovnu. V roce 1980 byly z nedostatku finančních prostředků a z důvodu nedostačující kapacity školy pro odborné učebny postaveny z panelů na dvoře školy dílny pro pracovní činnosti a péči o školní zahradu.

Zajímavostí je, že normalizace se, co se týče personálního obsazení, školy nijak nedotkla, jako tomu bylo například v sousedních Němčicích a Ivanovicích na Hané.⁵³

Přesunů se dočkala také mateřská škola. Nejprve byla ve školním roce 1953 – 1954 přestěhována do lépe vyhovujícího obecního domu, později ve školním roce 1961 – 1962 dochází k adaptaci prvního poschodí Lidového domu Nezamyslice právě pro potřeby mateřské školy, která tak definitivně opouští prostory bývalého kláštera.

Strnulost a dogmatická koncepce, zejména ve školských zákonech v 70. a 80. letech, se projevil naplno i v Nezamyslicích. Po krátkém uvolnění a experimentování s osnovami koncem 60. let (kroužky, uvolnění osnov) došlo zejména po úpravě školského zákona roku 1976⁵⁴ k ustrnutí přístupu ke vzdělávání, zejména díky pevným osnovám a zdůrazňování političnosti školy.

Od konce 60. let se také objevil starý a zároveň nový problém – žáků z Nezamyslic a okolí navštěvujících povinnou školní docházku opět výrazně přibývá a budova nestačí svou kapacitou. Ředitel Zdeněk Zmrzlík tedy podává žádost o povolení přístavby ke stávající škole, které je v Praze vyhověno až koncem 80. let. V roce 1986 je zahájena stavba druhé budovy školy, dnes nazvané budova B, která trvá přes tři

---

⁵³ Archiv Masarykovy základní školy a mateřské školy v Nezamyslicích. *Školní kronika 1968 - 1989*.

Nestránkováno.

⁵⁴ Tamtéž.

roky. Slavnostně byla otevřena 30. září 1989 dalším ředitelem v pořadí, a ředitelem Pavlem Dostálem.⁵⁵

2.5 Základní a mateřská škola v letech 1989 až 2017

Nové uspořádání společnosti se po sametové revoluci roku 1989 odrazilo i ve snahách o změny ve školském zákoně a vzdělávání obecně. Došlo k uvolnění osnov, odstranění komunistické doktríny z vyučovaných předmětů. Byl zvolen pozitivní přístup například k financování školních knihoven na doplnění o původně zakázané tisky, což se úspěšně podařilo i v Nezamyslicích. Školským zákonem z roku 1990 a následně školským zákonem z roku 2004 bylo umožněno i nezamyslické škole vytvořit vlastní školský vzdělávací program navazující na rámcový vzdělávací program vzniklého Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Povinná ruština byla zrušena a volba druhu cizího jazyka byla ponechána na rodičích, žácích a učitelích.

Z pohledu stavebních změn prošla škola dalšími úpravami. V roce 2000 byl sjednocen vzhled budovy B z roku 1989 s původní budovou z roku 1931 pomocí nového sedlového zastřešení a úpravy fasády. V roce 2008 se také ředitelovi školy Pavlovi Dostálovi a starostovi Jiřímu Doubravovi podařilo získat dotaci pro stavbu nové mateřské školy na pozemku vedle budovy základní školy. Do nové budovy se výuka dětí přesunula po otevření v roce 2010, kde mateřská škola v několika odděleních funguje dodnes. Významného úspěchu se docílilo získáním dotace na dostavbu další budovy základní školy, jejíž stávající kapacita byla už od konce 90. let opět překročena. Na tomto úspěchu se podíleli zejména současný ředitel školy Petr Jordán a současný starosta městyse Nezamyslice Vlastimil Michlíček. Budova C tak byla slavnostně otevřena 1. září 2017.

---

⁵⁵ OTRATA, Bohumil. *Nezamyslice a místní část Těšice: 1276-2006*. Nezamyslice 2006. ISBN 80-239-7290-1. s. 145.

2.6 Současnost

V současnosti je zřizovatelem Masarykovy základní školy a mateřské školy Nezamyslice, jak zní její plný název, městys Nezamyslice. Škola vykonává činnost základní a mateřské školy, dále školní družiny a školní jídelny pro základní školu a pro mateřskou školu. Stávající reálná kapacita školy je více než 400 žáků. Školu navštěvují děti ze spádových obcí Dobromilice, Doloplazy, Dřevnovice, Mořice, Kovalovice-Osíčany, Víceměřice a Tištín.⁵⁶

Škola je tvořena nově třemi budovami – starou budovou (1. stupeň) a novějšími přístavbami (1. a 2. stupeň). Ve škole je vybudován výtah pro handicapované. K dispozici je více jak dvacet učeben, většinu z nich tvoří univerzální učebny, které jsou na 1. i 2. stupni.

Přímo ve škole funguje šest oddělení školní družiny. Oddělení jsou funkčně vybavena tak, aby pomáhala naplnit obsah zájmového vzdělávání žáků.

Počítačová síť umožňuje žákům přístup na internet ve dvou učebnách. Pro pedagogy je celá škola pokryta bezdrátovým signálem pro přístup k síti.

Současná prostorová kapacita školy se výrazně zlepšila přístavbou budovy C od 1. 9. 2017, kdy musely být po předešlých letech nadlimitního počtu docházejících žáků rušeny odborné učebny.

Ředitelem školy je od roku 2012 Mgr. Petr Jordán, zástupkyní školy Mgr. Daria Ječmínková.⁵⁷

---

⁵⁶ *Masarykova ZŠ a MŠ Nezamyslice*. [online]. Dostupné z: <https://zsnezamyslice.edupage.org/about/> [cit. 12. 4. 2018].

⁵⁷ Tamtéž.

3 Církevní škola sester Kongregace sv. Hedviky

3.1 Příčiny příchodu sester Kongregace sv. Hedviky do Nezamyslic

Po německo-francouzské válce v letech 1870 – 1871 v nové Německé říši, zejména v Prusku, došlo k prosazování sekularizace. Odpůrci náboženství, zejména katolické církve, se zaměřili na to, jak odstranit vliv náboženství na německou mládež. Tato snaha vstoupila do dějin pod názvem Kulturkampf - kulturní boj. Byly rušeny a vyháněny ty řády a kongregace, které nevykonávaly péči o nemocné, zejména pak společenství, která se věnovala výchově a vzdělávání. Do této skupiny patřila i Kongregace sester sv. Hedviky, jejíž tzv. mateřský dům ve Wroclawi obdržel v květnu 1875 rozhodnutí o vystěhování.⁵⁸ Požádaly proto olomouckého arcibiskupa Friedricha Fürstenberga, zda by jejich kongregaci neposkytl azyl na některém z církevních nemovitých majetků. Friedrich Fürstenberg sestřám vyhověl a nabídl sestřám k dispozici tři ze svých zámků – Doubravici, Přestavlky a Nezamyslice.⁵⁹ Sestry si vybraly Nezamyslice pravděpodobně z toho důvodu, že zde byl zámek propojen s kostelem a také zde již fungovala duchovní správa – farář Leopold Otáhal, zatímco v dalších dvou uvedených areálech nebyl kněz či jiný duchovní správce ustanoven.

3.2 Kongregace v Nezamyslicích od roku 1877, první spory

Po dvou letech nutných oprav zámku, který byl ve velmi špatném stavu, se sedm sester přemístilo do Nezamyslic roku 1877. Definitivně odešel zbytek řádových sester do Nezamyslic na podzim roku 1878, kdy byly srdečně přijaty farářem i místními obyvateli. Toto nadšení ovšem ze strany obyvatel velmi brzy opadlo. Důvodů bylo zřejmě několik – jednalo se o německy mluvící setry, které byly přemístěny do ryze české oblasti. V období národnostních třenic uvnitř habsburské monarchie byl odpor v čistě českých oblastech k německy mluvícím obyvatelům

---

⁵⁸ SŮSENBKOVÁ, Marie Františka. *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Teologická fakulta. s. 36 – 38.

⁵⁹ Farní kronika farnosti Nezamyslice, nestránkováno.

bohužel běžný. Sestry se také se začaly téměř okamžitě věnovat nejen péči o sirotky a potřebné, ale i výchově mladých dívek z bohatších rodin, tedy za poplatek, což mohlo způsobit úbytek příjmů místní škole, respektive vyučujícím. To, že sestry získané finanční prostředky využívaly nejen pro finanční osamostatnění a opravy zámku, ale také pro financování výchovy sirotků, nebylo samozřejmě bráno v potaz.

V roce 1882 získávají sestry od Ministerstva pro kult a vyučování povolení pro provozování prakticky již fungující čtyřtřídní obecné školy.⁶⁰ Fungovala de facto stejně jako existující nezamyslická obecní škola, přesto měla řadu odlišností – při škole fungoval internát jak pro sirotky, tak zejména pro dívky (schovanky), na jejichž výchovu se sestry specializovaly. Sestry v dětech také více rozvíjely zručnost manuálními činnostmi, jako je vyšívání, vaření a jiné domácí práce. V neposlední řadě byl kladen důraz na výuku němčiny – stále významného úředního a dorozumivacího jazyka v celém Rakousku – Uhersku.⁶¹ Tyto děti tak měly mnohem větší šanci na uplatnění v profesním životě či v případě, že měly zámožnější rodiče, možnost přijetí do dalšího stupně vzdělávání jako byly například gymnázia.

3.3 Klášterní škola v letech 1890 až 1920

Od roku 1890 získávají řádové sestry povolení k rozšíření své klášterní školy na šestiletou, zaměřenou na výchovu dívek. K roku 1891 měla škola v péči 116 žáků. Úroveň školy byla tak dobrá, že sestry musely odmítat některé žádosti. Kvalita byla dána i tím, že řada vyučujících sester složila před vstupem do řádu obecné pedagogické zkoušky a v Nezamyslicích dále „mentorovala“ své spolusestry. Proto mohlo pět sester roku 1890 požádat o udělení učitelské licence⁶² a škola se stala pro své kvality ještě lukrativnější. Vyvstal tak další problém – čím úspěšnější sestry ve vzdělávání dětí byly, tím větší odpor k nim, jako k cizímu elementu na Moravě,

---

⁶⁰ Zpráva sestry Theresie Hoffmann, Nezamyslice 8. 8. 1891. Překlad in SÜSENBKOVÁ, Marie Františka. *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Teologická fakulta.

⁶¹ Tamtéž, s. 90.

⁶² OUTRATA, Bohumil. *Nezamyslice a místní část Těšice: 1276-2006*. Nezamyslice 2006. ISBN 80-239-7290-1. s. 143.

měli místní obyvatelé. Navíc po vydání Hasnerova zákona roku 1869, zmiňovaném v předchozí kapitole, se obecní nezamyslická škola částečně sekularizovala (správcem a vizitátorem již nebyl duchovní zástupce, ale školský rada). Zatímco klášterní škola sester sv. Hedviky spadala pod případný dohled školského rady, ale i arcibiskupa či jeho pověřence.

Mezi důkazy, že sestry byly v Nezamyslicích trpěny s nelibostí, patří mimo jiné následující fakt: sestry musely mít pro udělení trvalého pobytu souhlas vedení obce a několika statkářů. Již v roce 1884 před odesláním žádostí do Vídně byly ujišťovány, že vše proběhne v pořádku, než po několika odmítnutích zpětně zjistily, že je většina členů obecního představenstva i statkářů pro trvalý pobyt nedoporučila.⁶³

Další třetí plochou byla klášterní mateřská škola. Sestry ji vedly česky, v roce 1906 však matka Perpetua zaslala c. k. krajskému školnímu inspektorátu v Brně žádost o zřízení německé mateřské školy. Tento záměr v Nezamyslicích vyvolal vlnu odporu. Reakcí byl článek „*Klášterní germanizace v Nezamyslicích*“ v místním periodiku Hlas⁶⁴ a matka představená byly po zaslání několika anonymů dokonce pokárána arcibiskupem Františkem Bauerem a žádost byla stažena.

Od roku 1890 narážely řádové sestry na odpor nastoupivšího ředitele obecné školy Jana Jandy, jak je patrné i s několika zápisů v obecních i školních kronikách. Důvody byly opět nasnadě – Janda byl jednak nadšený, protiněmecky zaměřený vlastenec, jednak v klášterní škole spatřoval tvrdou konkurenci a výrazný úbytek financí. Velkou roli zřejmě hrálo i to, že mu byla v průběhu několika let opakovaně zamítnuta žádost na výstavbu nové školy, kdy ministerstvo nešťastně argumentovalo právě již jednou fungující a úspěšnou školou v obci, a sice školou klášterní. Tyto spory přetrvávaly v únosné míře až do roku 1920, kdy je Janda penzionován a brzy poté umírá.⁶⁵

---

⁶³ OUTRATA, Bohumil. *Nezamyslice a místní část Těšice: 1276-2006*. Nezamyslice 2006. ISBN 80-239-7290-1. s. 143.

⁶⁴ SŮSENBEKOVÁ, Marie Františka. *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Teologická fakulta. s. 91.

⁶⁵ viz předchozí kapitola.

3.4 Léta 1920 až 1939

Po vzniku Československé republiky byla německá škola sester z důvodu zavedených nových školských zákonů zavřena do té doby, než bude prověřena její národnostní nestrannost. Na přímluvu olomouckého arcibiskupa Cyrila Stojana ale získaly sestry v roce 1923 souhlas k založení a vedení alespoň dvoutřídní české obecné školy. Němčina se stává nepovinným předmětem, přibývá například i možnost vzdělání ve francouzštině.

Situace kolem národnostních sporů mezi řádovými sestrami na jedné straně a ředitelem školy s obecním zastupitelstvem na straně druhé se částečně uklidnila. Vedle omezené pedagogické činnosti totiž sestry trvale pečovaly o velký počet sirotek, kterých po první světové válce přibylo.⁶⁶ Jakýmkoliv změnám omezujícím němčinu ve výuce se bez větších problémů přizpůsobily a v konventu také přibývalo českých sester. Od roku 1923 tak sestry znovu získávají právo vést mateřskou školu, obecnou školu, penzionát pro dívky a sirotčinec. Důležitým prvkem ve vzdělání se stává i hudba; sestry mimo jiné v kostele vykonávají varhanickou službu během bohoslužeb.⁶⁷

Spory v plné síle vyvstaly s rokem 1929, kdy Zemská školní rada sestrám udělila souhlas k otevření soukromé měšťanské školy s právem veřejnosti. Jednalo se o vyšší stupeň vzdělání než druhý stupeň školy obecné. Povinným jazykem na takovém typu škol totiž byla němčina a za studium byl zákonem požadován finanční příspěvek.⁶⁸

Tento typ školy byl přitom schválen kongregaci několik měsíců poté, co byla zamítnuta žádost o zřízení a výstavbu stejného typu školy starostovi Vladimíru Baldíkovi. Ten navíc před odesláním vlastní žádosti prosil matku představenou Bonaventuru Kommander o přímluvu u školské komise a také o omezení počtu přijímaných dětí z Nezamyslic do klášterní školy. Obě prosby ale matka představená

⁶⁶ SŮSENBKOVÁ, Marie Františka. *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Teologická fakulta. s. 106-108.

⁶⁷ *Farní kronika farnosti Nezamyslice*, nestránkováno.

⁶⁸ RÝDL, Karel. *K vývoji správy a řízení školství v českých zemích I.: (1774-1989)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 978-80-7395-322-5. s. 15.

zamítla, což logicky spolu s výsledkem starostovy žádosti rozhodně nevedlo ke zlepšení vzájemných vztahů.⁶⁹

3.5 Od okupace po konec 2. světové války, definitivní zrušení klášterních škol Kongregace sester sv. Hedviky v Nezamyslicích

Po Mnichovském diktátu 1938 a vzniku tzv. druhé republiky se, bohužel, situace ve vztazích sester a obce ještě více vyhrotila. Ačkoliv bylo osazenstvo kláštera v té době tvořeno převážně řeholnicemi českého původu, vedení kláštera, správa a výuka pokračovala v duchu klausulí z doby působení sester v Prusku. Výuka ve všech školách, které sestry vedly, byla vedena v němčině, která byla i přes národnostní převahu Čechů po celou dobu hlavním komunikačním jazykem jak mezi sestrami, tak i při jednání mimo klášter. Veškeré předchozí snahy o preferování němčiny ve výuce z předchozích let dojem nepřidaly. Sestry sv. Hedviky se tak dostávají do absurdní situace – zatímco před více než šedesáti lety byly vyhnány z Pruska pro svoji údajnou bezúčelnost, v Nezamyslicích se staly obzvláště v letech 1938 – 1945 symbolem německého útlaku.

Ke kritice kláštera a jeho vedení se bohužel od počátku druhé světové války přidává i nezamyslický farář František Kvapil. Ten byl před válkou velmi politicky aktivní, jeho příklon k myšlenkám křesťanské demokracie byl patrný.⁷⁰ Navíc si lidsky nerozuměl s představenou kláštera, matkou představenou Bonaventurou Kommander, na kterou si stěžoval i arcibiskupovi.

Výuka v klášteře probíhala víceméně podle zaběhnutých pravidel. Sestry se věnovaly především sirotčinci a výuce sirotků, ale také dále vedly jednotřídní obecnou školu a pětiletou měšťanskou školu s 200 žáky.⁷¹ V roce 1944, po nařízení o vyklizení

---

⁶⁹ SŮSENBEKOVÁ, Marie Františka. *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Teologická fakulta. s. 135.

⁷⁰ OUTRATA, Bohumil. *Nezamyslice a místní část Těšice: 1276-2006*. Nezamyslice 2006. ISBN 80-239-7290-1. s. 36.

⁷¹ SŮSENBEKOVÁ, Marie Františka. *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Teologická fakulta. s. 141-143.

obecné školy, poskytly sestry azyl žákům i pedagogům obecní školy. Následná spolupráce škol byla kupodivu oboustranně popsána jako dobrá.⁷²

Lze považovat za velmi nešťastné, že matka představená, zřejmě za účelem zachování fungujících škol v plném rozsahu během války a po ní, dbala na přísné dodržování nařízení přicházejících z okupačního Německa a navíc se stýkala s českým kolaborantem Františkem Mikulášem Mlčochem, kterému občasně poskytovala azyl v prostorách kláštera před válkou i během ní. Zřejmě si slibovala určitou protekci, které se jí ale, podle doložených pramenů, nikdy nedostalo.

Logicky tak po skončení války, během které byl navíc roku 1943 popraven nezamyslický farář František Kvapil a jehož smrt byla přičítána jako důsledek nějaké kolaborace matky představené, byla Bonaventura Kommander spolu s pěti dalšími sestrami postavena hned v květnu před tzv. lidový soud.⁷³ Trestní řízení pak vedlo k uzavření všech typů klášterních škol a filiálního domu. Řediteli obecné školy v Nezamyslicích Karlu Noskovi bylo v červnu nařízeno zabavit klášterní prostory i s vybavením bez náhrady.⁷⁴ Sestry se nuceně přesunuli do dalšího filiálního domu v Břežanech. Tím také definitivně skončilo více než sedmdesátileté působení sester v Nezamyslicích a uzavřela se tím kapitola existence církevních škol v Nezamyslicích.

---

⁷² Archiv Masarykovy základní školy a mateřské školy v Nezamyslicích. *Školní kronika 1931 - 1945*. Nestránkováno.

⁷³ Obecní kronika obce Nezamyslice. Nestránkováno.

⁷⁴ Archiv Masarykovy základní školy a mateřské školy v Nezamyslicích. *Školní kronika 1931 - 1945*. Nestránkováno.

4 Školní rady, správa škol v Nezamyslicích

4.1 Obecný vývoj

Jak již bylo uvedeno v úvodu druhé kapitoly této práce, je důležité si uvědomit, že do první školské reformy roku 1774, zavedení školské docházky a tím pádem i stanovení základních pravidel, neexistoval jednotný postup pro vedení škol.⁷⁵ Vedení škol bylo ponecháváno v kompetenci zemských a následně obecních úřadů, což vedlo k vytváření různých úrovní školství.

Nejednotnost panovala také v oblasti výše platů vyučujících a výše hrazení případných výdajů vyučujícího či školy. V samotných počátcích výuka dětí povětšinou probíhala v bytě rektora, za stanovenou částku či naturálie, nejčastěji v podobě trvanlivých potravin, jako jsou luštěniny a obilí.⁷⁶

Od obnoveného zřízení zemského v letech 1627 až 1628 se nositelem správy a kontroly nad vzděláváním staly předně instituce katolické církve.⁷⁷ Nejčastěji se jednalo o kláštery, biskupství či farnosti, na které doléhala zodpovědnost nejen za správný výklad vyučované látky, zejména náboženství, ale i za materiální zabezpečení a provoz takového zařízení.

Od čistě církevních škol se začínají koncem 17. století oddělovat školy obecní, které později nesou označení triviální. Tyto sice již nemusely spadat pod správu církve, ale často nedocházelo k úplnému odloučení jejich správy. V praxi to znamenalo, že se církev nestarala o materiální zabezpečení, ale stále pro své zkušenosti se správou a zkušenosti církevních hodnostářů s vedením takovýchto zařízení prováděla vizitace a „hodnocení kvality“ výuky v dané škole.

---

⁷⁵ Viz kapitola 2.1

⁷⁶ RÝDL, Karel. *K vývoji správy a řízení školství v českých zemích I.: (1774-1989)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 978-80-7395-322-5. s. 8.

⁷⁷ HORÁK, Záboj. *Církev a české školství: právní zajištění působení církve a náboženských společností ve školství na území českých zemí od roku 1918 do současnosti*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3623-5.

4.2 Školní rady v Nezamyslicích

Nejinak tomu bylo vedením školních rad a správou i v Nezamyslicích. Ve farní kronice jsou uváděny od roku 1681 výdaje a příjmy rektora či jeho pomocníka,⁷⁸ což odkazuje k tomu, že rektor sice vyučoval samostatně, ale byl „kontrolován“ biskupem či děkanem, nejčastěji při příležitosti udělování svátostí prvního svatého přijímání či biřmování v obci.

Změnu přináší nejprve zavedení školní docházky Marií Terezií roku 1774, ale v Nezamyslicích, stejně jako na většině území habsburské monarchie, jen teoreticky. Kontrolou má být pověřen zemský úřad a obecní školní rada, což bylo prakticky zavedeno až se školskou reformou roku 1869.⁷⁹

Tímto významným mezníkem ve vývoji školství došlo k výrazné sekularizaci triviálního a národního školství. Obce mají nařízeno, a jsou přitom již kontrolováni zemským radou, zajistit provoz škol tak, aby nedocházelo k porušování zákona o povinné školní docházce z roku 1774.

Proto se v zápise školní rady obce Nezamyslice z roku 1877 můžeme dočíst, že „*rada zajistila zakoupení inkoustu, křídly a houby za 2 zlaté a 80 krejcarů.*“⁸⁰ Také se z tohoto konkrétního zápisu můžeme dovědět, že celoroční rozpočet na obecnou školu v Nezamyslicích činil 200 zlatých.⁸¹

Školská rada má však i jiné pravomoci a povinnosti. V zápise z následujícího roku si řídící učitel Sahánek stěžuje na velmi špatnou docházku dětí do školy, kde dokonce předkládá jejich seznam. Školní rada pak ze své pravomoci zve rodiče k pokárání a v dalších zápisech dokonce uděluje drobné pokuty.

---

⁷⁸ *Farní kronika farnosti Nezamyslice*. Nestránkováno.

⁷⁹ Viz předchozí kapitoly

⁸⁰ *Zápisy školní rady*. Státní okresní archiv Prostějov, fond Národní škola Nezamyslice, inv. č. 240.

⁸¹ Tamtéž.

Rady měly také pravomoc přijímat či vyměňovat pozici řídícího učitele. Například v zápise z 18. října 1880 se dovídáme, že volba probíhala tajným hlasováním.⁸²

Paradoxem zůstává, že jsou písemné záznamy z jednání školních rad pečlivěji vedeny v devatenáctém století než ve století dvacátém, konkrétně do roku 1937.

Zřejmě díky změnám, které přinesl vývoj školství po druhé světové válce, přebírají vedení zápisů o průběhu jednání školských rad nejprve školské a kulturní komise a následně, vyjma volby ředitele, posilují školské zákony pravomoci ředitele natolik, že o většině záležitostí rozhoduje již pedagogický sbor s vedením sám.

---

⁸² Tamtéž.

5 Základní umělecká škola v Nezamyslicích na Hané

5.1 Stručná historie

Až do roku 1953 neexistují záznamy o tom, že by v Nezamyslicích existovala samostatná umělecká škola. Hudební výchova byla ostatně součástí osnov obecných i měšťanských škol i Nezamyslicích již od Hasnerovy reformy z roku 1869.⁸³

Velmi aktivní ve výuce hry na hudební nástroje byly řádové sestry Kongregace sv. Hedviky, a to zejména po otevření klášterní měšťanské školy roku 1929, kdy buď ony samy, nebo jejich žáci doprovázeli hrou nebo zpěvem náboženské a lidové slavnosti v obci.⁸⁴

Nejbližší samostatně organizovaná umělecká škola byla otevřena v Němčicích roku 1953, ještě jako pobočka Základní umělecké školy Kojetín, kam tedy docházeli žáci z Nezamyslic a okolí.⁸⁵

Až roku 1969 se Základní umělecká škola Němčice osamostatnila a v Nezamyslicích vzniká její pobočka. Tato pobočka měla obcí určeno za sídlo budovu obecního domu, ve které mimo jiné dříve přechodně sídlila také mateřská škola. Budova byla nevyhovující. Když se vedení pobočky umělecké školy ujal učitel Miloslav Kolařík, došlo pod jeho vedením díky dobrovolníkům z řad nezamyslických občanů k nutným opravám na obecním domě, aby výuka mohla vůbec probíhat.⁸⁶ Miloslav Kolařík také uspořádal v roce 1974 první absolventský koncert složený z 26 žáků pobočky umělecké školy Němčice.

Po Miloslavovi Kolaříkovi nastupují na nezamyslickou pobočku manželé Jaroslav a Bohumila Kopečtí. Spolu s dalšími dočasně vyučujícími lektory velmi dobře

---

⁸³ Viz druhá kapitola této bakalářské práce

⁸⁴ SŮSENBKOVÁ, Marie Františka. *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Teologická fakulta. s. 97.

⁸⁵ OUTRATA, Bohumil. *Nezamyslice a místní část Těšice: 1276-2006*. Nezamyslice 2006. ISBN 80-239-7290-1. s. 148.

⁸⁶ Obecní kronika obce Nezamyslice. Nestránkováno.

působili na své žáky a ti se tak například roku 1980 umístili na prvním místě krajského kola Lidových škol uměleckých.⁸⁷

Po odchodu manželů Kopeckých roku 1983 se na pozicích vedoucího pobočky umělecké školy Němčice v Nezamyslicích střídá velké množství lidí. Až v roce 1986 přichází učitel Ladislav Gazdag, který se nejprve stává vedoucím nezamyslické pobočky a v roce 1990 ředitelem základní umělecké školy přímo v Němčicích, kde působí jako ředitel až do současnosti.⁸⁸

Počet žáků navštěvujících Základní uměleckou školu úměrně rostl. V roce 1993 školu navštěvovalo více než 400 žáků, a to ve všech oborech. 2. polovina 90. let je charakteristická výrazným vzestupem činnosti školy, zejména v oblasti dalších kulturních a uměleckých aktivit. Dechový orchestr rozšířil svojí koncertní činnost i na zahraničí, vydal svoje profilové CD ve školním nahrávacím studiu. Škola pořádala výchovné koncerty pro žáky základních škol a došlo k založení tanečního divadla Doteky a taneční skupina RUT. Úspěšně začíná tradice letních hudebních táborů a adventních koncertů a je roku 1998 Gazdag zakládá multižánrový festival Svátek hudby.

5.2 Současnost

Pod vedením se rozšiřuje nabídka nabízených studijních oborů pro různé nástroje a žáci z Nezamyslic, Němčic a okolí výborně reprezentují jak uměleckou školu, tak své obce. V současné době pracuje pod Základní uměleckou školou Němčice více než dvacet zaměstnanců. Jejich žáci dominují a výborně reprezentují školu zejména v dechovém orchestru Němčice nad Hanou a v orchestrech jednotlivých poboček. Celková cílová kapacita školy je 596 žáků, z toho 186 v nehudebních oborech.⁸⁹

---

⁸⁷ Obecní kronika obce Nezamyslice. Nestránkováno.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ O škole. [online]. Dostupné z: <http://www.zusnemcicenh.cz/stranka/o-skole>. [cit. 19. 4. 2018]

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se věnoval zpracování historie a vývoje školství v městysi Nezamyslice od jejich písemně doložených počátků až do současnosti. V první kapitole jsem se věnoval základní faktografii obce a její stručné historii.

Ve druhé kapitole jsem pak popisoval samotnou historii vzniku a vývoje škol a školství v obci.

Ve třetí části bakalářské práce jsem se pokusil zpracovat dějiny vzniku církevní školy v Nezamyslicích a jejího vlivu na vzdělanost v obci. Také jsem se snažil ozřejmit jiný přístup tohoto typu škol ke vzdělávání a jeho přijetí či nepřijetí v Nezamyslicích, zejména učiteli obecné školy a představiteli a veřejnými činiteli obce.

Ve čtvrté části jsem se věnoval problematice správy škol v obcích, konkrétně pak právě v Nezamyslicích, kde jsem se snažil vysvětlit princip fungování školních rad.

Pátá část byla zaměřena na základní uměleckou školu Němčice nad Hanou a její působení v obci od počátku do současnosti.

Vymezené téma se ukázalo jako velmi široké. Z výsledků studia podkladových materiálů je zřejmé, že se obsah výuky nejen v Nezamyslicích měnil zejména v závislosti na politických a kulturních změnách, a to po celou dobu, tedy od doložených počátků vzdělávání až do současnosti. Z prostudovaných materiálů také vyplývá, že existence více druhů škol v Nezamyslicích na konci 19. a počátku 20. století vedla vzhledem k národnostním rozdílům a různému přístupu ke vzdělání k vybudování negativních a napjatých vztahů mezi obyvateli obce. Příčinou vzájemných rozporů se ukázaly být ne rozdílné přístupy ke vzdělávání, ale rostoucí nacionalismus jak český, tak německý.

Úspěšně byly využity zejména farní, obecní a školní kroniky Nezamyslic, dále literatura místního amatérského historika Bohumila Outraty a diplomová práce Marie Süsenbekové. Výhodou pro mne jako badatele byla jejich snadnější dostupnost, kdy

nejsou uloženy ve státních archivech v okresním či krajském městě, ale kdy je většina těchto kronik uložena buď na římskokatolické faře přímo v Nezamyslicích, nebo v archivu úřadu městyse Nezamyslice a v archivu současné Masarykovy základní školy a mateřské školy.

Nevýhodou se ukázala nepřehlednost, kdy studované materiály byly volně uloženy a netříděny, což samozřejmě ztížilo jakékoliv bádání. Také prameny uložené v Státním okresním archivu v Prostějově neprošly řádným tříděním a zpřehledněním. Jejich výraznějšího využití by bylo docíleno po důkladné katalogizaci daných fondů k dějinám a správě obce a škol v ní.

Největším problémem se stalo studium školní kroniky z let 1931 až 1945, která jevila známky poškození a písemných zásahů, a to jak zásahy „cenzorů“ během a po druhé světové válce, tak úpravami a nevhodným zacházením se zápisy z let pozdějších.

Velmi chaotické je taktéž uspořádání fotografické dokumentace z let 1920 až 2010, kde jsou fotografie volně uloženy, chronologicky neuspořádány a často nedatovány, což výrazně ztěžuje orientaci v doprovodném materiálu a umožnění jeho následného chronologického uspořádání.

I přes snahu postihnout veškerý vývoj škol v obci od počátku do současnosti jak z historického hlediska, tak z hlediska výuky, musely být některé dějinné etapy školství v Nezamyslicích zestručněny. Týká se to zejména let 1948 až 1985, kdy vlivem ustaveného komunistického režimu nelze všechny uvedené informace považovat za relevantní; po vyslechnutí pamětníků v rámci zpracovávání práce tak byly některé údaje mnohdy rozporovány a uvedeny na pravou míru alespoň v této práci.

V dalším zpracování tématu školství a vzdělávání v Nezamyslicích a okolí zůstává otevřena cesta zejména v oblasti kulturních spolků, kterým se v této bakalářské práci věnuji pouze okrajově. Dějiny umělecké školy jsou zachyceny vzhledem k malému počtu pramenů také jen okrajově.

Další možností rozvíjení vytyčeného tématu je zpracování vývoje školství nejen v Nezamyslicích, ale i v přilehlých obcích. Detailnějšímu zkoumání a studiu by mohly být také podrobeny používané učebnice a studijní materiály pro vzdělávání žáků, zejména v letech 1863 až 1945, kde lze primárně využít dochované soupisy inventáře škol ve školních kronikách a následně pak literaturu věnující se této problematice.

Seznam použitých zkratek

c. k.	císařsko-královská (é)
cit.	citace
MŠ	mateřská škola
SOkA	Státní okresní archiv
sv.	svatý/svatá
tzv.	takzvaně
ZAO	Zemský archiv v Opavě
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny:

Dekret Františka Josefa I. Obecní archiv městyse Nezamyslice.

Farní kroniky farnosti Nezamyslice. Archiv římskokatolické fary Nezamyslice.

Farní matriky farnosti Nezamyslice. Archiv římskokatolické fary Nezamyslice.

Korespondence. Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond *Lichnovský*.

Kroniky 1803 - 1930. Státní okresní archiv Prostějov, fond *Národní škola Nezamyslice*, inv. č. 233.

Obecní kroniky obce Nezamyslice 1650 - 2017. Kroniky uloženy v obecním archivu městyse Nezamyslice.

Schulmatrik der Nesamislitzer Pfarrschirle verlaght im Jahre 1832. Uloženo v obecním archivu městyse Nezamyslice.

Stavební deník 1930 - 1931. Archiv Masarykovy základní školy a mateřské školy v Nezamyslicích.

Školní kroniky 1931 – 2017. Archiv Masarykovy základní školy a mateřské školy v Nezamyslicích.

Zápisy školní rady. Státní okresní archiv Prostějov, fond *Národní škola Nezamyslice*, inv. č. 240.

Literatura:

HLŮZOVÁ, Vlasta. *Mlha před námi, mlha za námi: (naše školství v zrcadle historie)*. Šternberk: Město Šternberk, 2012.

HORÁK, Záboj. *Církvě a české školství: právní zajištění působení církví a náboženských společností ve školství na území českých zemí od roku 1918 do současnosti*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3623-5.

Hvězdička. Časopis městyse Nezamyslice.

KŘIVÁNEK, J. *Příručka zákonů, nařízení a předpisů o národním školství v Republice Československé*. 1924.

MIKULČÁK, Jiří. *Nástin dějin vzdělávání v matematice. Školy v českých zemích do roku 1918*. Praha, 2010. ISBN 978-80-7378-112-5.

OUTRATA, Bohumil. *Nezamyslice a místní část Těšice: 1276-2006*. Nezamyslice 2006. ISBN 80-239-7290-1.

PEŘINKA, František Václav. *Vlastivěda moravská*. Brno, 1930.

ROSA. Časopis římskokatolické farnosti Nezamyslice.

RÝDL, Karel. *K vývoji správy a řízení školství v českých zemích I.: (1774-1989)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 978-80-7395-322-5.

SŮSENBKOVÁ, Marie Františka. *Dějiny kongregace sester svaté Hedviky v Nezamyslicích*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Teologická fakulta.

TRETERA, Rajmund Jiří. *Stát a církev v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. Právo (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-707-4.

VÁŇOVÁ, R. *Vývoj počátečního školství v českých zemích*, 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

Internetové zdroje:

Český statistický úřad - počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2017. Praha 28. dubna 2017.

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112017>

Masarykova ZŠ a MŠ Nezamyslice. Dostupné z:

<https://zsnezamyslice.edupage.org/about/>

Nezamyslice. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Nezamyslice>

O škole. Dostupné z: <http://www.zusnemcicenih.cz/stranka/o-skole>

Rozhodnutí č. 8 předsedy Poslanecké sněmovny, k stanovení obcí městy a městysi,

Miloslav Vlček, 10. října 2006. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?C=8&T=k2006psp5r>.

Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech c. k.

dědičných zemích. Theresianisches Gesetzbuch, No. 1629. Dostupné z:

<http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=rgb&datum=1776&page=117&size=37>

Zákon č. 31/1953 Sb. ze dne 24. dubna 1953 o školské soustavě a vzdělávání učitelů.

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/sbirka/1953/sb18-53.pdf>

Zákon č. 95/1948 Sb. ze dne 21. dubna 1948 o základní úpravě jednotného školství.

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/sbirka/1948/sb38-48.pdf>.

Přílohy

Příloha 1 - Významná data z dějin školství v Nezamyslicích na Hané

- 1276 – první písemná zmínka o obci Nezamyslice
- 1383 – obec ve vlastnictví augustiniánského řádu z Lanškrouna
- 1679 – první písemná zmínka o vzdělávání v obci Nezamyslice
- 1700 – první vyučování v budově k tomu určené
- 1774 – První školská reforma Marie Terezie
- 1803 – Otevření nové budovy jednotřídní triviální školy
- 1863 – dostavěna rozšířená vícetřídní budova národní školy
- 1869 – Hasnerův školský zákon
- 1878 – příchod sester Kongregace svaté Hedviky do Nezamyslic
- 1878 – otevření sirotčince v klášterních budovách
- 1882 – zahájení výuky v klášterní čtyřtřídní obecné škole
- 1890 – rozšíření klášterní obecné školy na šestiletou
- 1908 – školský zákoník; zrušeny úlevy žáků od výuky
- 1914 – počátek první světové války
- 1918 – konec první světové války
- 1923 – v klášteře otevřena dvoutřídní česká obecná škola a česká mateřská škola
- 1923 – otevřen penzionát pro dívky při klášterní obecné škole
- 1929 – klášterní škola získává privilegium soukromé a později veřejné měšťanské školy
- 1931 – otevřena nová budova Masarykovy obecné školy
- 1938 – Mnichovský diktát

1939 – otevřeno první oddělení mateřské školy

1939 – Protektorát Čechy a Morava; počátek druhé světové války

1943 – v budově školy vytvořen Wehrtüchtigungslager – tábor vojenské zdatnosti

1944 – přemístění obecní školy do prostoru škol klášterních

1945 – uzavření/znárodnění klášterní měšťanské školy

1945 – přemístění mateřské školy do prostor kláštera

1948 – vydán nový školský zákon O jednotné škole

1953 – nový školský zákon O školské soustavě; zavedení funkce zástupce ředitele a hospodářky školy

1953 – přesun mateřské školy do obecního domu

1961 – přesun mateřské školy do Lidového domu

1968 – okupace vojsky Varšavské smlouvy

1976 – vydán nový školský zákon upravující osnovy

1989 – slavnostní otevření druhé školní budovy – B

1989 – Sametová revoluce

1990 – vstoupil v platnost nový školský zákon

2000 – rozsáhlá rekonstrukce v rámci sjednocení budov školy

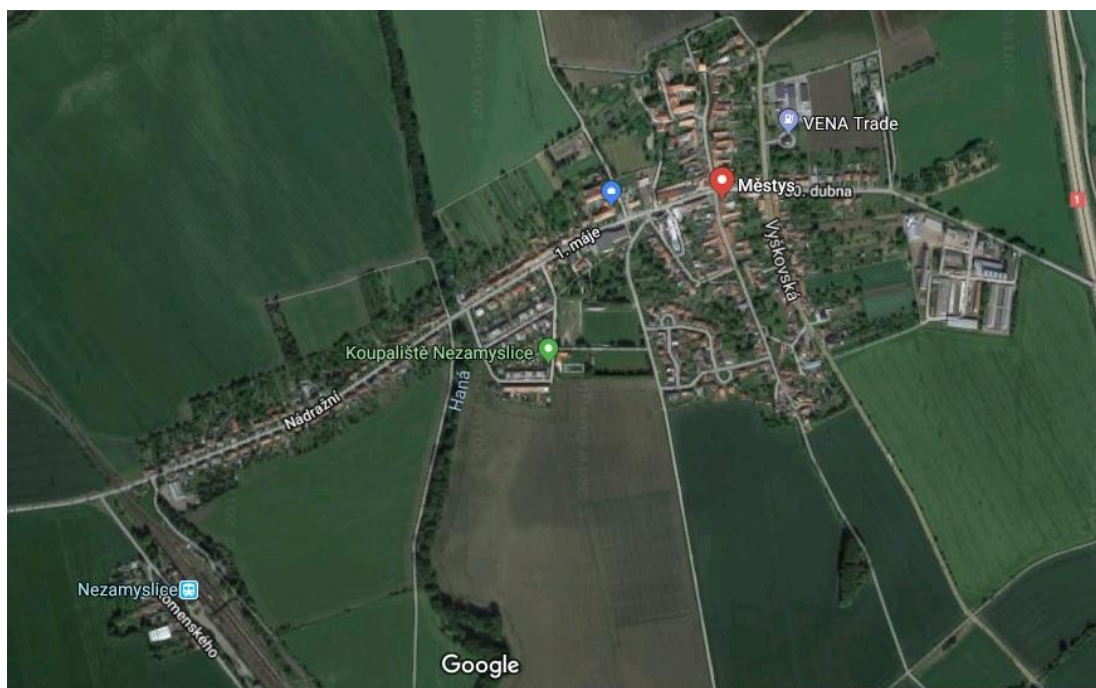
2010 – otevření nové budovy mateřské školy

2017 – slavnostní otevření třetí školní budovy - C

Příloha 2 – Jmenný seznam ředitelů a ředitelek Obecné školy a Základní školy
v Nezamyslicích v letech 1890 až 2017

1890 – 1920	Jan Janda
1920 – 1937	Vojtěch Grosman
1937	Štěpánka Radová
1937 – 1939	Josef Šprňa
1939 – 1940	František Fajmon
1940 – 1945	František Perna
1945 – 1949	Karel Nosek/Otakar Nop
1949 – 1950	Blažena Vilímková
1950 – 1973	Josef Matuška
1973 – 1987	Zdeněk Zmrzlík
1988 – 2012	Pavel Dostál
2012 – 2018	Petr Jordán

Příloha 3 – Satelitní pohled na městys Nezamyslice

Příloha 4 – Letecký pohled na kostel svatého Václava a budovu zámku

Příloha 5 – Římskokatolická fara Nezamyslice

Příloha 6 – Budova Národní školy v Nezamyslicích, rok 1921

Příloha 9 – Rozestavěná budova Masarykovy školy, rok 1930

Příloha 10 – Stavební deník – celkové vyúčtování, rok 1931

REKAPITULACE:

I. Práce dělnická	Kc 11683 96
II. „ zednická a žebetonářská	Kc 728 698 -
III. „ kamenická	Kc 23 811 -
IV. „ tesařská	Kc 128 865 50
V. „ klempířská	Kc 18 959 60
VI. „ pokrývačská	Kc 41 393 -
VII. „ truhlářská	Kc 89 891 -
VIII. „ zámečnická	Kc 39 120 -
IX. „ sklenářská	Kc 13 854 80
X. „ natěračská	Kc 17 339 50
XI. „ malířská	Kc 6 581 -
XII. „ kamnařská	Kc 26 330 -
XIII. „ čalounická	Kc 6 639 -
XIV. „ se zřízením elektrického osvětlení	Kc 41 518 32
XIVa. Zřízení bleskosvodu	Kc 5378 12
XV. „ studny	Kc 3 635 -
XVI. Práce instalatérská	Kc 12 571 84
XVII. Zřízení smetiště	Kc 2 078 60
XVIII. „ ohrady	Kc 40 982 -
XIX. „ kanalisace	Kc 7 818 -
XX. Úprava chodníků, hřiště, dvora a předzahrádek	Kc 10 120 -
XXI. Zřízení chodníku kolem stav. parcely	Kc 11 110 -
Celkový náklad na školní budovu obnáší	Kc 4260358 24

v Prostějově dne 27. srpna 1927.

PROJEKTOVATEL STAVBY
F. KONEČNÝ STAVBAŘ
Moncau & Nalčický

24

Příloha 11 – Slavnostní otevření nové budovy Masarykovy školy, rok 1931

Příloha 12 – Pracovní činnosti, rok 1934

Příloha 13 – Fotografie třídního kolektivu, pravděpodobně rok 1936

Příloha 14 – Masarykova škola, rok 1952

Příloha 15 – Slavnostní otevření druhé budovy Masarykovy školy, rok 1989

Příloha 16 – Mateřská škola, rok 2010

Příloha 17 – Pohled na stavbu třetí budovy Masarykovy základní školy, rok 2017

Příloha 18 – Slavnostní otevření třetí budovy Masarykovy základní školy, rok 2017

